

SKÖTSELSTRATEGI FÖR STIFTELSEN SKÅNSKA LANDSKAPS FÖRVALTADE MARKINNEHAV

I enlighet med Stiftelsen Skånska Landskaps verksamhetsidé (beslutad 25 mars 2025) förvaltas markinnehavet enligt följande:

”Vi förvaltar vår skog och mark hållbart, bevarar biologisk mångfald och skapar klimatnytta. Vi tillgängliggör natur för friluftsliv som främjar människors hälsa. Vi väcker nyfikenhet och medvetenhet om samspelet mellan natur och människa.”

Innehåll

Inledning	3
Det skånska landskapet	3
Markinnehavet	4
Stiftelserna	5
Stiftelsen Skånska Landskap	5
Stiftelsen för Fritidsområden i Skåne	5
Stiftelserna O D Krooks Donation i Malmöhus och Kristianstad län	5
Stiftelsen för Jur. Dr. H. Cavallis Donationsfond	5
Stiftelsen Emil Bondessons Skogsvårdsfond	6
Syftet med strategin	8
Ett funktionellt mångbruk i praktiken	9
Målbilder och mål	11
Ett uthålligt mångbruk – stiftelsens väg för att nå målen	18
Sammanfattning	25
Ordlista	26

Inledning

Idag består Skåne av 38 % skog och är ett tätbefolkat landskap där 90 % av befolkningen bor i städer eller tätorter. Det gör att besök i skog och mark för delar av befolkning sker sällan och de skogar som är i närheten av större städer ofta har ett högt besöksstryck. I dagens samhälle är naturen en viktig källa till avkoppling och viktig för folkhälsan. Att skapa, förvalta och utveckla våra marker som ska locka till besök i naturen är en del av Stiftelsen Skånska Landskaps vision ***Natur själklar för alla.***

Det skånska landskapet

Det skånska landskapet är unikt, här möter den nemoral zonen den boreala zonen och de flesta av de svenska trädslagen hittas i Skåne.

Historiskt sett har de skånska skogarna genomgått många förändringar och har varit en viktig källa för överlevnad för befolkningen. Virket från skogen har använts för byggnadsvirke, ved, slöjdmaterial och grenar och löv som foder till djur. För 150 år sedan var Skåne ännu glesare beskogat och mycket av marken bestod av åkermark som ofta var lågproducerande eller betesmark för djur där ljungräset ofta dominerade över gräset. Enstaka träd kunde finnas i betesmarkerna och alla nya trädplantor betades ner. Slåtter var också en viktig källa för foder för djuren och stubbskottsängar var vanligt förekommande.

De skånska skogarna är bland de bördigaste skogarna i landet och har en mycket rik biologisk mångfald, framför allt knuten till ädellövträd, såsom bok, ek, ask, alm, lind och lönn, men även rikkärr, alkärr och andra sumpskogar. Det gamla brukandet av skogen i form av stubbskottsängar, hamlade träd och ekhagar finns kvar på flera områden i landskapet och vittnar om den tidigare markanvändningen.

Många av skogarna är variationsrika med höga rekreationsvärden. Den skånska geografin och den mänskliga påverkan medför att det är olika trädslag som dominerar i olika delar av Skåne. Längs med åsarna som går genom landskapet trivs boken medan i

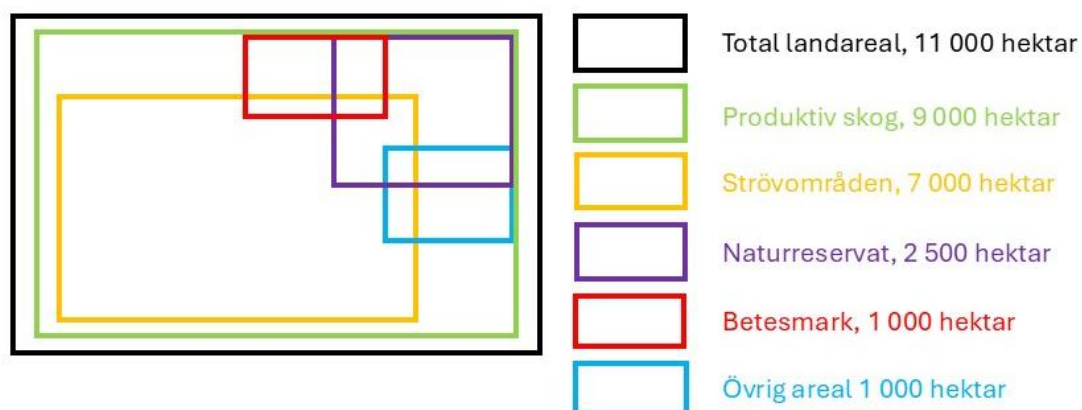
norr och i öster dominerar barrskogen med tall och gran i blandning. Längs kusterna finns mycket tall som planterats för att bromsa sandflykten, främst på ostkusten.

Skogen spelar i många avseenden en allt större roll i det svenska samhället, som en källa för rekreation och utomhusvistelse, för produktion av timmer och massaved, som en kolsänka och ett hem för många olika arter av flora och fauna.

Markinnehavet

Stiftelsen Skånska Landskap förvaltar egen och fem andra stiftelsers mark och det samlade markinnehavet uppgår till över 11 000 hektar. Markinnehavet är fördelat på ett sextiototal fastigheter över hela Skåne och förvaltas med en gemensam skötselstrategi.

Av det totala markinnehavet är fördelningen (figur 1) av markanvändning enligt följande; 9 000 hektar består av produktiv skogsmark, 7 000 hektar utgör strövområden och 2 500 hektar är skyddat som naturreservat. Vidare är 1 000 hektar bete och 1 000 hektar är övrig mark, bland annat kraftledningsgator, vägar och strandängar och sandhedar. Summeras alla olika typer av markanvändningar överstiger den totala arealen över 11 000 hektar, detta då flera olika markanvändningar överlappar varandra på flertalet platser. Detta illustreras av figuren nedan.

Figur 1. Fördelning av olika ägoslag som förvaltas av Stiftelsen Skånska Landskap som visar den totala arealen, produktiv skog, rekreationsområden, naturreservat, betesmark samt övrig areal.

Stiftelserna

Varje stiftelse är en egen juridisk person med egen redovisning och styrelse, men där ett enhetligt skogsbruk eftersträvas på de marker där skogsbruk bedrivs. En presentation av stiftelserna och deras ändamål ges nedan.

Stiftelsen Skånska Landskap

Stiftelsen Skånska Landskap bildades 2004 av Region Skåne med ändamålet att, genom sitt markinnehav, bevara och utveckla natur- och kulturmiljöer samt stimulera det rörliga friluftslivet. Detta ska göras genom att främja de för landskapet typiska trädslagen (framför allt de ädla lövträden), värna och vårda landskapets särart, tillgängliggöra mark för allmänheten samt bedriva ett hållbart skogsbruk.

Stiftelsen för Fritidsområden i Skåne

Stiftelsen för Fritidsområden i Skåne bildades 1967 av Malmö stad, Kristianstads läns landsting och Malmöhus läns landsting för att förvärva markområden vilka är viktiga för friluftslivet och/eller utgörs av skyddsvärd natur i Skåne, och därefter bevara, sköta och utveckla dessa för framtida generationer. Stiftelsens markareal består till nästan 90 % av naturreservat. Skogen sköts i enlighet med reservatsbeslut och skötselplaner.

Stiftelserna O D Krooks Donation i Malmöhus och Kristianstad län

År 1873 donerade Otto Daniel Krook 100 000 riksdaler för att bilda två stiftelser, en i dåvarande Malmöhus (M) län och en i Kristianstads (L) län. Stiftelserna skulle köpa mark "*som för åkerbruk eller gräsväxt är otjenlig, men till skogskultur är tjenlig*", och sedan använda avkastningen från skogsbruket till inköp av ytterligare egendom. Då bakgrunden till donationen var O D Krooks samhällsengagemang, tolkas testamentet som att produktionsskogsbruk ska bedrivas samt att stiftelsernas marker ska skötas så att allmänna intressen tas till vara genom anpassning till naturvård, kulturmiljövård, rekreation och friluftsliv.

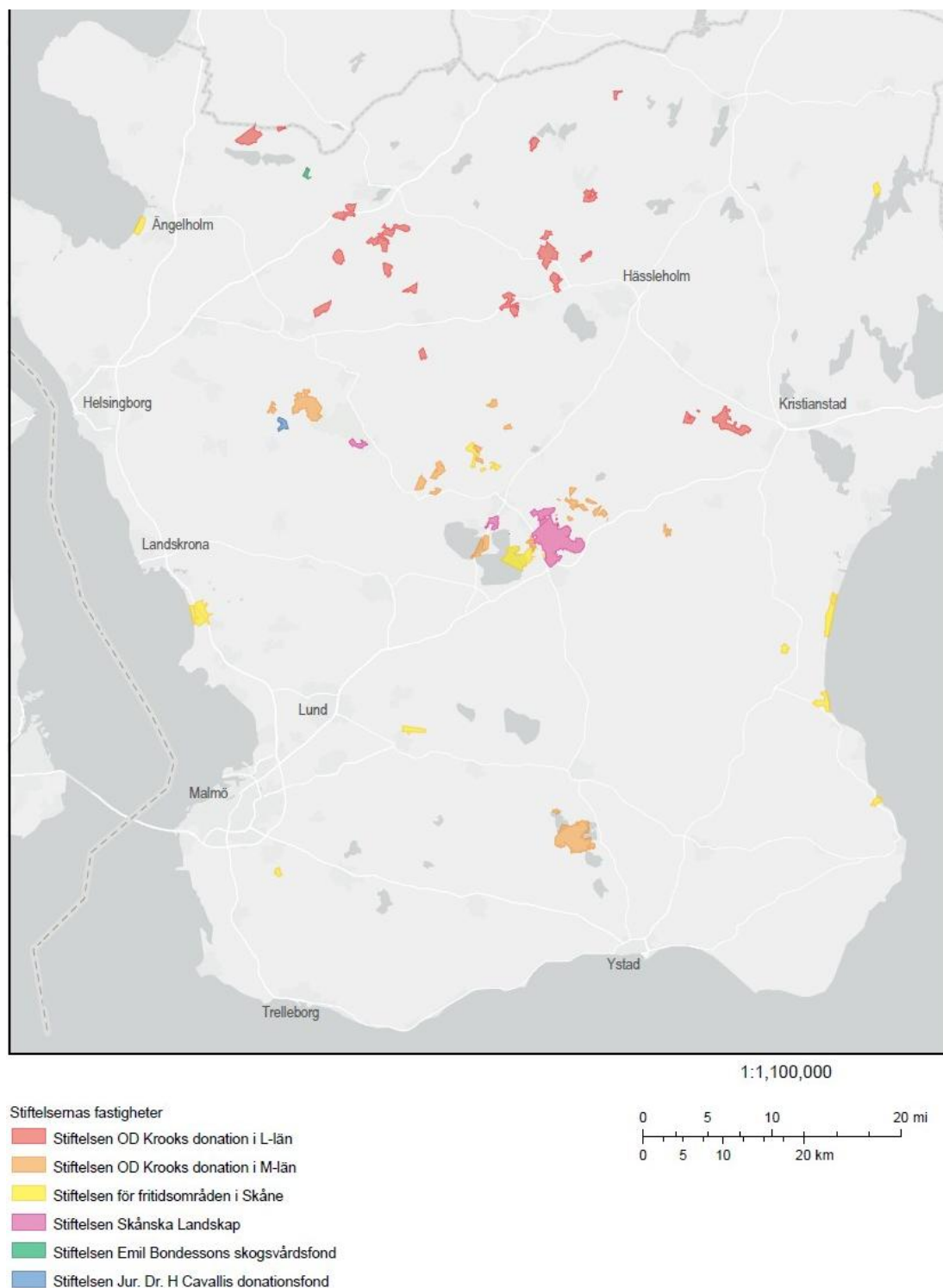
Stiftelsen för Jur. Dr. H. Cavallis Donationsfond

Per Axel Henrik Cavalli testamenterade 50 000 kr till landstinget i Malmöhus län år 1918. Denna donation skulle, när beloppet vuxit till 75 000 kr, användas till att säkra beskogningen genom att främja skogsodling, exempelvis genom inköp och plantering av skogsmark. Beloppet uppnåddes 1931 och lämplig mark inköptes 1958. Stiftelsen får

bekosta plantering av skog på område ägt av annan donation vilken står under landstinget i Malmöhus läns inseende.

Stiftelsen Emil Bondessons Skogsvårdsfond

Emil Bondesson deklarerade i sitt testamente år 1937 att "*vad därefter återstår av min förmögenhet skall avsättas till en fond benämnd Emil Bondessons skogsvårdsfond*". Fonden skulle stå orörd i trettio år för att sedan användas till att köpa lämplig kalmark till skogsplantering, där minst halva arealen var belägen inom Norra Åsbo härad. Fonden ska därefter användas till skötsel av den nya skogen. När planteringarna lämnar avkastning, ska två tredjedelar av avkastningen tillfalla fonden. Återstående tredjedel utdelas varje jul till mindre skogsägare inom Kristianstad län som "*genom utmärkt skogsvård gjort sig därav förtjänta*". Emil Bondesson var intresserad av att trygga skogsmark och att bidra till utvecklingen av skogsvård i Skåne, därav sköts den av donationen införskaffade marken med detta i åtanke.

Figur 2. Karta över det samlade markinnehavet för samtliga stiftelser fördelat på respektive stiftelse.

Syftet med strategin

Strategins syfte är att beskriva och tydliggöra Stiftelsen Skånska Landskaps mål och inriktning med förvaltningen av den mark som de sex olika stiftelserna äger. Strategin visar också vägen till att nå våra mål. Landskapets och skogarnas utveckling ska vara till nytta och tillgång för kommande generationer avseende folkhälsa, välmående, biologisk mångfald och ekonomi. Genom att fortsätta arbeta och anpassa skötseln av markinnehavet skapas förutsättningen för att ha resilienta och variationsrika skogar som är anpassade för det förändrade klimatet.

Genom det aktiva mångbruket samsas olika nyttor och intressen. Strategin baseras på fyra målområden:

- Produktion av skog och ekosystemtjänster samt ekonomisk avkastning för respektive stiftelse,
- Rekreation och främjande av ett rörligt friluftsliv,
- Bevarande och utveckling av biologisk mångfald,
- Klimatanpassning och klimatnyttor.

Dessa fyra målområden väger lika tungt och finns med i alla typer av åtgärder som genomförs på stiftelsernas marker. För åtgärder i enskilda skogsbestånd kan ett eller fler målområden väga tyngre och vara styrande. Det övergripande målet med förvaltningen är att fortsätta att bedriva ett mångbruk av skogen där att olika nyttor med skogen ska kunna samsas och vara av lika stor betydelse där det skånska landskapet värnas och utvecklas.

Utöver de fyra målområdena finns det att antal fokusområden som är viktiga i strategin, som ofta faller under ett eller flera målområden. Här finns:

- Kulturarv (forn- och kulturlämningar),
- Forskning och samarbeten,
- Utbildning och informationsspridning av skoglig skötsel och ekosystemtjänster,
- Viltförvaltning,
- Betesmark och jordbruksmark.

Ett funktionellt mångbruk i praktiken

Genom olika målbilder, mål och utförande samsas de fyra målområdena inom den förvaltning som Stiftelsen Skånska Landskap bedriver inom det samlade markinnehavet. I praktiken innebär det att förvaltningen agerar på landskapsnivå där helheten av skötseln ska vara i balans med de förutsättningar som finns. Vidare är fokus på fastighetsnivå där en övergripande skötsel av fastigheten är i centrum och slutligen på beståndsnivå där de enskilda bestånden förvaltas i enlighet med ett mångbruk i fokus. Träd och skog utvecklas långsamt och förändringar tar tid med långa tidshorisonter, allt från ett år till över 150 år. Det medför att skogen förvaltas på både kort och lång sikt för att uppnå de målbilder och mål som anges i strategin.

Att möta de förväntningar, önskemål och krav som ställs på den brukade skogen är en utmaning på många plan och det är många olika faktorer som påverkar de beslut som fattas gällande åtgärder. I praktiken innebär det att balansera de fyra målområdena med varandra och samtidigt sköta och förvalta skogen på ett sätt som ger långsiktig avkastning i form av biologisk mångfald, ekosystemtjänster, klimatnyttor och produktion av råmaterial till skogsindustrin. Att genom ett aktivt och även passivt förvaltande av skogen och marken kan flera olika nyttor samsas och genom att planera en långsiktig skötsel för de 11 000 hektar som Stiftelsen Skånska Landskap ansvarar för skapas och bibehålls natur för framtiden.

Exakt hur de olika målområdena vävs ihop kan vara svårt att greppa. Därför visas ett exempel i tabellen nedan där mål, målområden och utförande beskrivs hur olika målområden samsas under samma målbild och hur utförandet ska gå till för att nå målen.

Målbild	Målområde	Utförande	Förklaring
Minska andelen granskogar	Produktion, Biologisk mångfald, Klimatanpassning, Rekreation	Att vid avverkning av granskog förnya med lövträdslag eller tall.	Genom att minska andelen granskogar minska risken för skadegörare, stormar och ett förändrat klimat med torrare somrar och blötare vintrar eftersom granen har ytliga rötter och är känslig för torka, granbarkborre och stormar.

Målbild	Målområde	Utförande	Förklaring
			Genom att återplantera med löv och tall för att skapa mer motståndskraftiga skogar.
			Öka andelen trädslag på landskapsnivå ökar på sikt den biologiska mångfalden eftersom variationen på trädslag ökar.
			En variation av trädslag och mindre bestånd skapar en variation längs med stigar och leder utöver att skapa resilienta skogar.

Målbilder och mål

Den långsiktiga inriktningen beskrivs som en målbild följd av konkreta mål i två olika tidsperspektiv, ett kortare och ett längre tidsperspektiv. Många av målen med förvaltningen av stiftelsernas marker sammanfaller med både Agenda 2030, det nationella skogsprogrammet, samt miljökvalitetsmålet Levande skogar.

Som det visas i tabellerna nedan så finns det mål för båda 2035 som är mer kortsiktiga och som lägger grunden för målen 2050.

Målbild	Mål 2035	Mål 2050
<i>Minska andelen granskogar</i>	Minst 50 % av arealen föryngringsavverkad granskog, eller främmande trädslag, ska omföras till löv- eller tallskog.	Minst 70 % av arealen föryngringsavverkad granskog, eller främmande trädslag, ska omföras till löv- eller tallskog.
<i>Minska andelen homogena bestånd</i>	Minst 10 % av andra trädslag i homogena skogar där det går. De andra trädslagen ska gynnas vid all form av skötsel.	Minst 25 % av andra trädslag i homogena skogar, undantag är bokskogar. De andra trädslagen ska gynnas vid all form av skötsel.
<i>Omföring till blandskog</i>	Att genom aktiv skötsel öka andel trädslag på beståndsnivå, genom plantering, röjning och gallring. Vid nyetablering ska val av trädslag anpassas efter de lokala förutsättningarna och olika trädslag planteras där det är lämpligt. Områden kan även lämnas oplanterade, främst längs vägar och vattendrag. Där det är lämpligt och möjligt ska skötseln av unga homogena bestånd ska minst 30 % av träden bestå av andra trädslag.	Minst 50 % av nyetablerad skog ska bestå av blandskogar om de nya bestånden inte är ek eller bokdominerade. Öka andel blommande träd och buskar som gynnar pollinerande insekter på alla fastigheter genom en aktiv skötsel. Vid nyetablering ska val av trädslag anpassas efter de lokala förutsättningarna och olika trädslag planteras där det är lämpligt. Områden kan även lämnas oplanterade, främst längs vägar och vattendrag.

Målbild	Mål 2035	Mål 2050
	Gynna blommande träd och buskar som gynnar pollinerande insekter vid all form av skötsel.	
<i>Öka den stående volymen</i>	Höj den stående medelvolymen till minst 200 m ³ sk/ha för varje stiftelse.	Höj den stående medelvolymen till minst 220–250 m ³ sk/ha för varje stiftelse.
<i>Öka andel död och döende ved</i>	Skapa död eller döende ved vid skogliga åtgärder. För lövbestånd ska andelen död/döende ved vara minst 5 m ³ sk per hektar för yngre skog och minst 10 m ³ sk per hektar för äldre skog.	Skapa död eller döende ved vid skogliga åtgärder. För lövbestånd ska andelen död/döende ved vara minst 10 m ³ sk per hektar för yngre skog och minst 20 m ³ sk per hektar för äldre skog.
	För granbestånd ska andel död ved vara minst 5 m ³ sk per hektar.	För granbestånd ska andel död ved vara minst 10 m ³ sk per hektar.
<i>Öka arealen som sköts med hyggesfria metoder</i>	Minst 25 % av alla skötselåtgärder ska ske med olika hyggesfria metoder.	Minst 50 % av alla skötselåtgärder ska ske med olika hyggesfria metoder.
<i>Skoglig produktion och naturvård på brukad skogsmark</i>	Fördelning mellan Produktion (PG/PF) 80 % och Naturvård (NS/NO) 20 % av den totala arealen för stiftelserna. Naturvårdsdelen i PF räknas in under Naturvården.	Fördelning mellan Produktion (PG/PF) 75 % Naturvård (NS/NO) 25 % av den totala arealen för stiftelserna. Naturvårdsdelen i PF räknas in under Naturvården.
<i>Naturvårdande skötsel i bestånd med naturvårdsinriktning</i>	Aktivt minska andelen inblandning av gran i alkärr och andra sumpskogar. Öka andel död/döende ved. Skapa habitat som kan gynna flera arter.	Aktivt minska andelen inblandning av gran i alkärr och andra sumpskogar. Öka andel död/döende ved. Skapa habitat som kan gynna flera arter.

Målbild	Mål 2035	Mål 2050
<i>Grova och/eller äldre träd i landskapet</i>	Öka antalet grova träd (minst 80 cm i brösthöjdsdiameter) på landskapsnivå. Utse efterträdare för kommande generationer. Fler spridningskorridorer för arter mellan olika områden med äldre träd.	På landskapsnivå ska det finnas både äldre och grova träd och/eller lämpliga efterträdare spridda över fastigheten samt möjliga spridningskorridorer för olika arter. Det ska finnas ett "grönt skelett" som utgörs av lämpliga habitat för många olika arter för samtliga stiftelser.
<i>Stärk brynmiljöer och andra övergångszoner</i>	Utforma brynmiljöer för maximal nytta för biologisk mångfald och variation.	Utforma brynmiljöer för maximal nytta för biologisk mångfald och variation. Att i samråd med andra aktörer ha utvecklat och kunna genomföra en väl etablerad skötsel av brynmiljöer.
<i>Förbättrad infiltration och stärkt vattnets infrastruktur</i>	Återväta minst 2 objekt per år på skogbegrädd torvmark. Återskapa minst en ny våtmark per år i landskapet. Minska inväxning av gran i alkärr och tillströmningsområden.	Minst 30 % av stiftelsens innehav där det är tekniskt och ekonomiskt möjligt är hydrologiskt återställt. Antalet våtmarken har ökat på landskapsnivå. Minska inväxning av gran i alkärr och tillströmningsområden.
<i>Viltstammar i balans med vegetationen</i>	Att minska andelen betesskador på plantor och ungskog. Att ha en livskraftig population av hjortdjur, vildsvin samt predatorer.	Att det finns en balans mellan viltstammen och betesskador genom att det dels finns foder för det vilda och att det är en större mångfald i skogen gällande olika arter och en rikare markflora.

Målbild	Mål 2035	Mål 2050
	Öka andelen RASE i landskapet.	Att ha en livskraftig population av hjortdjur, vildsvin samt predatorer. Öka andelen RASE i landskapet.
<i>Ökad information och utbildning</i>	Vara en tydlig arena för uthålligt skogsbruk och visa andra hur ett mångbruk kan se ut. Öka informationen om skogsbruk, naturvård och arter i sociala medier och på hemsidan. Genomföra och bjuda in till exkursioner för olika intressegrupper.	Vara en tydlig arena för uthålligt skogsbruk och visa andra hur ett mångbruk kan se ut. Öka informationen om skogsbruk, naturvård och arter i sociala medier och på hemsidan. Genomföra och bjuda in till exkursioner för olika intressegrupper.
<i>Bekämpa invasiva arter</i>	Minska risken för, eller motverka spridning av invasiva arter på landskapsnivå.	Minska risken för, eller motverka spridning av invasiva arter på landskapsnivå.
<i>Bevara kulturmiljövärden</i>	Genom aktiva åtgärder som röjning och gallring behålla kulturarvet som finns i landskapet. Informera om torpruiner, gravrösen och andra viktiga miljöer med skyltar med informationstexter. I samband med plantering runt torpruiner plantera nya vårdträd för att bibehålla historiken.	Genom aktiva åtgärder som röjning och gallring behålla de kulturarv som finns i landskapet. Informera om torpruiner, gravrösen och andra viktiga miljöer med skyltar med informationstexter. I samband med plantering runt torpruiner plantera nya vårdträd för att bibehålla historiken.
<i>Ljusare skogar</i>	Skapa mer strukturer på fastighetsnivå med kantzoner,	Skapa mer strukturer på fastighetsnivå med kantzoner,

Målbild

Mål 2035

gläntor och mindre
föryngringsytor.
Plantera ljuskrävande trädslag vid
nyetablering.

Gynna ljuskrävande trädslag vid
olika skötselåtgärder.

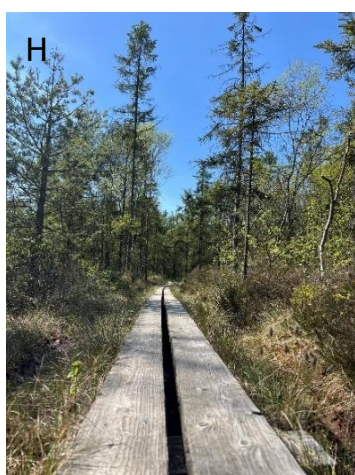
Gynna förekomst av bärris
genom punktinsatser där det är
lämpligt.

Mål 2050

gläntor och mindre
föryngringsytor.
Plantera ljuskrävande trädslag vid
nyetablering.

Gynna ljuskrävande trädslag vid
olika skötselåtgärder.

Gynna förekomst av bärris
genom punktinsatser där det är
lämpligt.

Figur 3. Bilder från ett fåtal av de fastigheter som Stiftelsen Skånska Landskap förvaltar och visar på den bredd som förekommer inom förvaltningen. Bild **A**; en mindre förnygringsyta där tall och lövträd sparats. **B**; Blandskog av äldre björk och lärk med gran, bok och lärk som växer upp under skärm. **C**; uttag av virke i ett strövmråde gjordes med hästar för att minska risken för markskador. **D**; blommande Slåttergubbe i ett av naturreservaten. **E**; bladrossett av knärot. **F**; ekticks på en naturlig högstubbe av ek. **G**; tillgänglighetsanpassad spång i ett populärt strövmråde. **H**; spång över en myr/mosse. **I**; två stolar under en tall i vid havet. **J**; Skördare och manuellhuggare under en pågående gallring. **K**; virkestrave vid en friställd ek. **L**; ungskog av gran under en äldre skärm av gran under omställning till en hyggesfri skötsel. **M**; spång över en mosse. **N**; oxtungssvamp på ek. **O**; koralltaggsvamp på bok. Fotograf Emma Sandell Festin och Anders Rosell.

Ett uthålligt mångbruk – stiftelsens väg för att nå målen

Stiftelsen Skånska Landskaps mål och verksamhetsidé är att skapa och förvalta skogar där de fyra målområdena är i balans och att det skånska landskapets arv och unika förutsättningar bevaras. Markens egenskaper och den förvaltning som görs ska säkra skogarna så att de är motståndskraftiga till ett förändrat klimat, bjuder in till rekreation, levererar råmaterial till skogsindustrin och samhället samt bevarar och ökar den biologiska mångfalden. Inom varje mål samsas ett eller flera målområden baserat på det enskilda målet och utförandet. Målområdena är skrivna utan inbördes ordning, utan väger lika gällande mål och utförande.

De fyra målområdena förkortas i tabellen enligt följande: Produktion av skog och ekosystemtjänster samt ekonomisk avkastning för respektive stiftelse förkortas till *Produktion*. Rekreation och främjande av ett rörligt friluftsliv förkortas till *Rekreation*. Bevarande och utveckling av biologisk mångfald förkortas till *Biologisk mångfald*. Klimatanpassning och klimatnyttor förkortas till *Klimatanpassning*.

Mål	Målområde	Utförande
<i>Minska andelen granskogar</i>	<i>Biologisk mångfald, Klimatanpassning, Produktion</i>	Att vid avverkning av granskog plantera med lövträdsdrag eller tall. Etablera ädellövskogar och blandskogar där det anses lämpligt.
<i>Minska andelen homogena skogar</i>	<i>Biologisk mångfald, Klimatanpassning, Rekreation, Produktion</i>	Att vid skötsel så som röjning och gallring gynna andra trädsdrag än det som dominerar. Att vid plantering blanda in fler trädsdrag.
<i>Gynna blandskog vid olika skötselåtgärder</i>	<i>Produktion, Biologisk mångfald, Klimatanpassning</i>	Ståndortsanpassning är viktigt och ska tillämpas vid all plantering. Vid plantering av homogena bestånd ska minst 10 % av plantorna bestå av andra trädsdrag efter första röjningen.

Mål	Målområde	Utförande
		För att skapa blandskog kan områden i samband med plantering lämnas orörda för att gynna den naturliga föryngringen. Minst 60 % av all plantering ska inriktas på blandskog där naturligt föryngrade plantor räknas in i det kommande beståndet. Vid skötselåtgärder som röjning och gallring ska ovanliga trädslag gynnas, och främst blommande träd och buskar. Att skapa variation genom alla skötselåtgärder.
<i>Högre medelålder på skogsinnehavet</i>	<i>Produktion, Klimatanpassning, Rekreation, Biologisk mångfald</i>	Avverkningsåldern höjs med minst 10 år vid slutavverkning än lägsta slutavverkningsålder så länge skogen är vital. Låta den produktiva skogen växa längre än lägsta slutavverkningsålder enligt skogsvårdslagen för att binda kol, bibehålla rekreativvärden och främja den biologiska mångfalden där det är möjligt. Öka andelen avsättningar enligt certifieringen (NS eller NO). Öka antalet bestånd som sköts med hyggesfria metoder.
<i>Öka den stående volymen</i>	<i>Produktion, Klimatanpassning,</i>	Höj den stående medelvolymen till minst 200–250 m³sk/ha för varje stiftelse. Ljusare skogar kan ha en något lägre medelvolym och en del skogar har en högre volym beroende på trädslag
<i>Öka andel död och döende ved</i>	<i>Biologisk mångfald, Klimatanpassning</i>	Genom att skapa högstubbar, ringbarka eller i övrigt veteranisera träd vid skogliga åtgärder. Fokusera på att skapa död ved av lövträd där det är möjligt i barrdominerade bestånd. Det är viktigt att dessa åtgärder genomförs utan att de lövträd som finns används för skapandet av död ved.

Mål	Målområde	Utförande
		Skapa och bibehålla en kontinuitet av död ved på både bestånd och fastighetsnivå.
<i>Öka arealen som förvaltas med hyggesfria metoder</i>	<i>Produktion, Klimatanpassning, Biologisk mångfald</i>	Minst 50 % av alla skötselåtgärder ska ske med olika hyggesfria metoder år 2050. Utveckla och öka den hyggesfria skötseln för olika trädslag och blandskogar. Metod är beroende på det enskilda beståndet.
<i>Skoglig produktion och naturvård på brukad skogsmark</i>	<i>Biologisk mångfald, Rekreation, Klimatanpassning, Produktion</i>	Fördelningen mellan Produktion och Naturvård ska vara 75 % respektive 25 % exklusive formellt skyddad skog. Balans mellan naturvård och produktion i den aktivt brukade skogsmarken. Formellt skydda skogar med höga naturvärden, men också skogar med andra värden, till exempel för friluftsliv.
<i>Naturvårdande skötsel i bestånd med inriktning mot naturvård</i>	<i>Biologisk mångfald, Klimatanpassning</i>	Genom en aktiv skötsel minska inväxningen av bland annat gran i lövdominerade bestånd. Öka andelen död och/eller döende ved i områden där det är mindre än målbilden.
<i>Stärk grön infrastruktur</i>	<i>Biologisk mångfald, Klimatanpassning, Rekreation</i>	Vid nyetablering av ädellöv där planteringen hägnas, plantera minst 10 % blommande träd och buskar för pollinerande insekter. Med blommande träd menas främst träd som gynnar pollinerade insekter, som fågelbär, lind och lönn. Rönn och sälg föryngras oftast naturligt och blir en del av det nya beståndet. Genom att gynna blommande bärande träd och buskar och brynmiljöer längs med stigar och vägar. Identifiera och knyta ihop olika värdekärnor på de olika fastigheterna.

Mål	Målområde	Utförande
		Landskapsbilden, om möjligt bind ihop naturvärden med fastigheter runtomkring. Öka den biologiska mångfalden i landskapet genom att skapa habitat för olika arter.
<i>Grova och äldre träd i landskapet</i>	<i>Biologisk mångfald, Rekreation</i>	Ha efterträdare till äldre träd (100 + år) på landskapsnivå. Att träd med minst 80 cm i brösthöjdsdiameter ges utrymme vid skogliga åtgärder och markeras i digitala kartmaterial för dokumentation. Kandidater för naturvårdsträd ska identifieras och gynnas. Skapa spridningskorridorer för arter mellan olika områden med äldre träd. Veteranisera träd för att skapa substrat för olika arter.
<i>Stärk brynmiljöer och andra övergångszoner</i>	<i>Biologisk mångfald, Klimatanpassning, Rekreation</i>	Utforma brynmiljöer för maximal nytta för biologisk mångfald och variation. Att skapa och sköta sluttande bryn mellan skog och öppen mark som är flerskiktade och halvöppna för att gynna pollinerande insekter, fåglar och djur. Val av trädslag och buskar är beroende på den lokala platsen och vilka arter passar bäst. Samarbeta med andra aktörer för att designa bryn i områden med högt besöksstryck.
<i>Förbättrad infiltration och stärka vattnets infrastruktur</i>	<i>Biologisk mångfald, Klimatanpassning, Rekreation, Produktion</i>	Vattnets väg i landskapet i form av åar, bäckar och sjöar är viktigt att bevara och utveckla på fastighetsnivå. Att bevara och skapa kantzoner kring vattendrag, diken och våtmarker.

Mål	Målområde	Utförande
		Minska inväxning av gran i alkärr och tillströmningsområden. Genom att inte ta upp hyggen kan skogen buffra nederbörd och/eller vattnets väg ovan mark bidrar till att minska risken för erosion. Att lämna kantzoner längs med alla vattendrag. Med experthjälp ta fram en plan för att återställa och återskapa vattnets väg i landskapet. Bromsa vatten och skapa områden med vattenspegel eller höja vattennivån där det är lämpligt. Att genom återvätning av torvmarker minska brunifiering i den mån det går.
<i>Viltstammar i balans med vegetationen</i>	<i>Produktion, Klimatanpassning</i>	Dialog med jaktlagen för att skapa en balans mellan avskjutning och betesskador. Foderskapande åtgärder vid skötsel av bestånd. Gynna RASE-arter. Vilt i balans med fodertillgången. Att på en del fastigheter ha avskjutningsmål. Att på en del fastigheter i samarbete med jaktarrendator bistå med viltfoderskapade åtgärder.
<i>Ökad information och utbildning</i>	<i>Rekreation, Klimatanpassning, Produktion, Biologisk mångfald</i>	Vi är en tydlig arena för uthålligt skogsbruk och visar andra hur ett mångbruk kan se ut.

Mål	Målområde	Utförande
		Öka informationen om skogsbruk, naturvård och arter i sociala medier och på hemsidan. Ha exkursioner för olika intressegrupper. Sprida kunskap om skog och natur för olika intressegrupper. Bistå Region Skåne med expertis gällande skog och hållbarhetsfrågor. Handleda och ta emot studenter och praktikanter. Skyltar om olika områden med fokus på kulturhistoria, arter, skogliga åtgärder, mm.
<i>Bekämpa invasiva arter</i>	<i>Biologisk mångfald, Klimatanpassning, Produktion</i>	Kartläggning av vilka invasiva arter som förekommer. Genom aktivt arbete motverka spridning av invasiva arter. Bekämpning med lämpliga metoder. Fortsatt samarbete med andra aktörer för att minska spridning och använda lämpliga metoder för att utrota invasiva arter där det är möjligt.
<i>Bevara kulturmiljövärden</i>	<i>Rekreation, Biologisk mångfald</i>	Bevara kontinuitet av träd med kulturhistoriska värden som hamlade träd, vårdträd, skottskogar. Hålla öppet vid torpruiner och andra lämningar av intresse.
<i>Ljusare skogar</i>	<i>Biologisk mångfald, Klimatanpassning,</i>	Att inga forn- eller kulturminnen skadas i samband med skogliga åtgärder. Skapa mer strukturer på fastighetsnivå med kantzoner, gläntor.

Mål**Målområde**

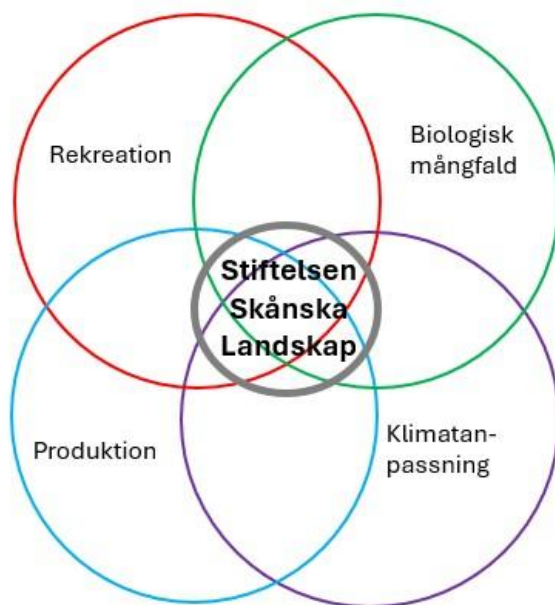
*Recreation,
Produktion*

Utförande

Skapa mindre föryngringsytor när det är möjligt.
Gynna förekomst av bärris genom punktinsatser där det är lämpligt.

Sammanfattning

Som kartan (figur 2) visar så finns det totala markinnehavet för samtliga sex stiftelser spridda över stora delar av Skåne. Det innebär att variationen av skogar och ekosystem är stor, vilket stämmer väl överens med den mosaik av landskap som Skåne består av och är viktig att både bevara och utveckla för framtiden. För att nå dit behövs en långsiktig strategi där de fyra målområdena samsas. Hur de olika utvecklingsområdena samsas illustreras tydligt i hur *mål, målområden och utförande* beskrivs mer i detalj, ibland är det två eller fler områden som vävs in under samma mål. Ofta går målområdena ihop och överlappar under flertalet av de långsiktiga målen, en förenkling av hur komplexiteten av förvaltningen av markinnehavet illustreras nedan (figur 4).

Figur 4. De fyra målområdena som alla utgör en del av förvaltningen av det samlade markinnehavet ska väga lika vid skötselåtgärder. Som figuren visar så är det en tydlig överlapp för samtliga målområden och det visar också på komplexiteten som förvaltningen arbetar med både kort- och långsiktigt.

Härigenom når vi vår verksamhetsidé: **Vi förvaltar vår skog och mark hållbart, bevarar biologisk mångfald och skapar klimatnytta. Vi tillgängliggör natur för friluftsliv som främjar människors hälsa. Vi väcker nyfikenhet och medvetenhet om samspelet mellan natur och människa.**

Ordlista

Definition	Förklaring
<i>Bestånd</i>	Ett skogsområde som är enhetligt gällande trädslag, ålder och bördighet.
<i>Blandskog</i>	Ett bestånd med olika trädslag och inget trädslag dominerar helt. Definitionen av blandskog är att inget trädslag har mer än 70% av grundytan.
<i>Död ved</i>	Stående eller liggande trädstammar eller delar av träd som dött och som håller på att brytas ned.
<i>Döende ved</i>	Träd som naturligt eller genom veteranisering börjat att dö och mellan levande träd och död ved. Viktigt för både insekter och fåglar.
<i>Enskiktade skogar</i>	Träden är i samma höjd och ålder.
<i>Fullskiktade skogar</i>	Det finns träd i alla höjdklasser, från plantor till stora träd.
<i>Föryngringsavverkning</i>	När bestånd avverkas och majoriteten av alla träd huggs ner.
<i>Gallring</i>	När utvalda träd huggs ner i ett bestånd. Nämns ofta i procent där normalt 25–35% av träden gallras bort.
<i>Grundyta</i>	Summan av trädens genomskärningsyta i brösthöjd (1,3 meter ovan mark), mätts i m ² /ha.
<i>Homogena bestånd</i>	Bestånd där ett trädslag dominerar med över 70% av stamantalet eller grundyta.
<i>Hyggesfritt skogsbruk och hyggesfria metoder</i>	Hyggesfritt skogsbruk innebär att skogen alltid är trädbevuxen utan att det uppstår några kalhuggna ytor. Det innebär att det alltid finns träd över 10 meter. Det finns olika metoder inom den hyggesfria skötseln: Luckhuggning där en eller flera luckor tas upp men som inte får överstiga 0,25 hektar där områdets genomsnittliga täthet inte får understiga §5 kurvan enligt skogsvårdslagen.

Kanthuggning där en remsa med skog avverkas för att gynna föryngring som antingen kan ske genom naturlig föryngring eller via plantering.

Diameter/plockhuggning där träd som uppnått en utvald diameter avverkas. Ofta är en måldiameter för gran 45 cm, bok 60 cm och ek 80 cm.

Blädning är ett sätt att glesa ut skogen där det efter avverkning ska finnas träd i alla höjdklasser, och blädningsskogar ska alltid vara fullskiktade.

Överhållen skärm där de äldre träden får stå kvar tills det nya beståndet är över 2,5 meter i höjd.

RASE-arter

En förkortning gällande trädslagen Rönne, Asp, Sälge och Ek.

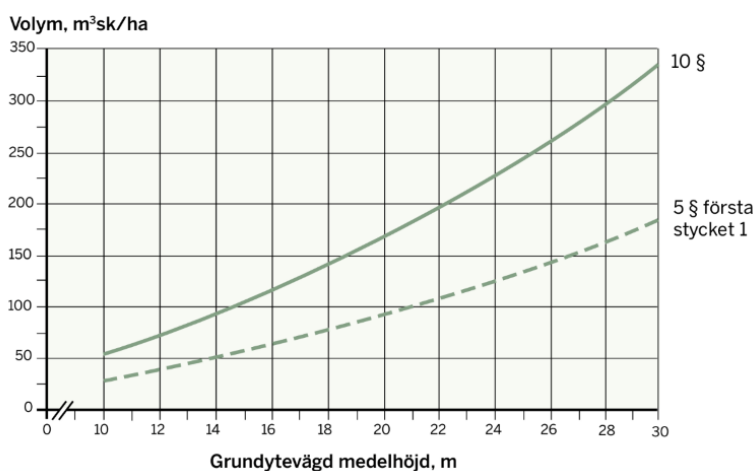
Resiliens

Är den långsiktiga förmågan hos ett system att hantera förändringar och fortsätta att utvecklas. Som för en skog är det hur motståndskraftig skogen är för förändringar, som exempelvis torka, storm och insekts- eller svampangrepp. Att skapa skogar som är resilienta mot klimatförändringar så skapas skogar som klarar av ett förändrat klimatmönster med olika typer av nederbörd.

Röjning

Röjning är en skogsvårdsåtgärd som fördelar tillväxtresurserna på ett mindre antal stammar. Normalt tas inte virket tillvara. Det är genom röjning som det framtida beståndet skapas och framtida huvudstammar får plats för att utvecklas.

Skogsvårdslagen §5 och §10

Kurvan över paragraf 5 och paragraf 10 i skogsvårdslagen (SKFS 2011:7). Hamnar skogen under §5 är skogsägaren skyldig att anlägga ny skog. En avverkning där skogen fortfarande ligger över §10 räknas som främjande för skogens utveckling. Under §10 räknas som anläggning av naturlig föryngring, till exempel fröträdsställning.

<i>Ståndortsanpassa</i>	Att ta hänsyn till de lokala förhållandena som råder på en viss plats och anpassa den skogliga skötseln efter det. Vid ståndortsanpassning inför en plantering tas det lokala klimatet, markens egenskaper och markfuktighet i beaktning och lämpliga trädslag väljs efter det. Till exempel är tall bäst lämpad på torrare marker medan björk och al trivs bra där det är fuktigt.
<i>Trakthyggesbruk</i>	Det dominerade sättet att sköta skog i Sverige och innebär att skogen sköts i en cykel med markberedning, plantering, röjning, gallring och slutavverkning. Bestånd som sköts med trakthyggesbruk är likåldriga eftersom de planterats vid samma tidpunkt.
<i>Veteranisering</i>	Naturvårdsmetoder där levande träd medvetet skadas för att utveckla miljöer och strukturer som normalt bildas i äldre träd. Exempel är att ringbarka träd, en åtgärd som på sikt kommer döda träden och på så sätt öka andelen död ved i beståndet. Andra metoder är att skada barken genom att bland annat dra med skördaraggregatet längs med stammen eller göra en likande skada med motorsågen.
<i>Ädellöv</i>	Trädslagen alm, ask, avenbok, bok, ek, fågelbär, lind och lönn.